

સંતભગવંત સાહેબજીની

છે માહાભ્યસભર વાણી સદા...

વચનામૃત ગઢડા મધ્ય પ્રકરણ-૨૧ : 'મુદ્ધાનું'નું નિરૂપણ,
૨૬ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૮, બ્રહ્મજ્યોતિ, મોગરી

શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમની શુદ્ધ ઉપાસના પ્રવર્તાવી પ.પૂ. શાસ્ત્રીજી મહારાજે અદ્ભુત કાર્ય કર્યું છે. તે શુદ્ધ ઉપાસના સમજવા માટે શ્રીજી મહારાજની પરાવાણીરૂપી આ 'વચનામૃત' બહુ જ અગત્યનું છે. ભારતવર્ષમાં અને સમગ્ર વિશ્વમાં માણસો સુખ, શાંતિ અને આનંદની શોધમાં છે, જેને આપણે 'કલ્યાણ' કહીએ છીએ-એ કલ્યાણની શોધ કરી રહ્યાં છે. એમાં ઋષિમુનિઓ અને ભગવાનના અવતારોએ પ્રગટ થઈને કલ્યાણ માટેના, સુખ-સુવિધા ને આનંદ માટેના અનેક માર્ગ બતાવ્યા. ઘણા સિદ્ધાંતો પ્રચલિત થયા, ઘણી ઉપાસનાની પદ્ધતિઓ પ્રચલિત થઈ. જેવી રીતે વિજ્ઞાનમાં નવી નવી શોધ દ્વારા પ્રગતિ થતી જાય છે, મોંબાઈલનાં નવાં નવાં વર્ઝન આવતાં જાય છે, ગાડીઓમાં, ઘરની બધી સુવિધાઓમાં, આપણાં કપડાંમાં-બધાંમાં પ્રગતિ થાય છે, તો આધ્યાત્મિકતામાં પ્રગતિ ના થાય ? પહેલાંના સમયમાં બધે ચાલતાં જતા, સંસાર છોડીને ગુફામાં બેસી જતા, દાઢી-જટા વધારી, કપડાં બદલી, નામ બદલી દેતા; એ જ રીત હજી પણ ચાલતી રહે ? સ્વામિનારાયણ ભગવાને ૨૦૦ વર્ષ પહેલાં પધારીને આધ્યાત્મિકતામાં એડવાન્સમેન્ટ કર્યું. આત્માના કલ્યાણ માટે જે કોઈ માર્ગ પ્રચલિત છે, તેમાં જે એડવાન્સમેન્ટ થયું છે તે ૨૦૦ વર્ષ પહેલાં સ્વામિનારાયણ ભગવાને કર્યું.

આત્માના કલ્યાણ માટે શેની જરૂર છે ? આપણું શરીર છે તેનાં બધાં અંગો એક વખત ઝઘડવા લાગ્યાં. પગ કહે, 'જુઓ, હું છું તો શરીર ચાલી શકે છે. શરીરમાં મારું બહુ મોટું યોગદાન છે, હું જ મુખ્ય છું.' હાથ કહે, 'તું રહેવા દે, તું ચાલે છે પણ ખાઈશકેવી રીતે ? લખીશકેવી રીતે ?

માટે હું જ સર્વસ્વ છું.' તો આંખ બોલી કે, 'હું ના હોત તો તમે દેખી જ ના શકત તો પછી ચાલત કેવી રીતે ? ખાત કેવી રીતે ?' તો નાક બોલ્યું, 'હું શ્વાસ ના લઉં તો તમે જીવશો કેવી રીતે ?' આ રીતે બધાં અંગો અલગ અલગ રીતે પોતાની મોટપ દેખાડીને કહેવાં લાગ્યાં કે, 'અમે જ સર્વસ્વ છીએ, અમે જ મુખ્ય છીએ.' એટલે એમના વચ્ચે બહુ ઝઘડો થવા લાગ્યો. આ બધાં ઝઘડી રહ્યાં હતાં તે આત્મા-જીવ બધું જોઈ રહ્યો હતો. તેણે મોટેથી કહ્યું, 'તમે સૌ મારી વાત સાંભળો. હું શરીરમાંથી નીકળી જાઉં છું, તમે બધાં રહો.' આત્મા શરીરમાંથી નીકળી જાય પછી હાથ, પગ, આંખ, નાકની શી કિંમત છે ? બધાં શૂન્ય થઈ જાય. તેથી બધાં કહે, 'ના, ના, તમે ના જશો.' શરીરનો મુખ્ય આધાર ચૈતન્ય-જીવ છે અને એનું જ મહત્ત્વ છે. એ જો શરીરમાંથી નીકળી જાય તો આ શરીરની કોઈ કિંમત રહેતી નથી. આપણું ગમે તેટલું પ્યારું હોય પણ જીવ નીકળી જાય પછી એ શરીરનો અગ્નિસંસ્કાર કરી દેવો પડે છે. એટલા માટે આ શરીરમાં જીવનું બહુ મહત્ત્વ છે. આ શરીરમાં કપડાં પહેરો, ઘરેણાં પહેરો, વાળ સરસ બનાવો, બ્યૂટીપાર્લરમાં જઈને મોં પર રંગરોગાન કરાવો; આ બધું જે કંઈ પણ કરો તેનાથી શરીર સુંદર લાગશે, પરંતુ શરીરની સુંદરતાનો પ્રાણ તો જીવ છે. જીવ હશે તો બધું હશે અને બધું સારું લાગશે. આ શરીરમાં જીવ છે તો તેની કિંમત છે. જેટલાં સારાં કપડાં પહેરો, જેટલાં સારાં ઘરેણાં પહેરો, શરીરની જેટલી સજાવટ કરો એટલા તમે સુંદર લાગશો, પરંતુ જીવને કારણે આ બધું છે.

ભગવાને કહ્યું કે, કલ્યાણને માટે જે બધું કરી રહ્યા છો તે બરાબર છે, પરંતુ, કલ્યાણ માટે ખરેખર અગત્યનું શું છે ? મુખ્ય કઈ બાબત

છે ? તે સ્વામિનારાયણ ભગવાન આ 'વચનામૃત'માં બતાવે છે, જેને કહે છે 'મુદ્દાનું' વચનામૃત. સ્વામિનારાયણ ભગવાન મુદ્દાની વાત કરે છે. આ વાત જો સમજાય પછી તમે ધર્મ, નિયમ બધું કરો તો તમારી શોભા વધશે.

ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ બહુટૂંકમાં કહ્યું કે, એક શૂન્યનું મૂલ્ય શું ? - શૂન્ય. તેની પાછળ બીજું શૂન્ય લગાવીએ તો તેનું મૂલ્ય શું ? - શૂન્ય. ત્રીજું શૂન્ય લગાવીએ તો તેનું મૂલ્ય શું ? - શૂન્ય. એક સાથે સો શૂન્ય લગાવો તો પણ તેનું મૂલ્ય શૂન્ય જ રહે. પરંતુ શૂન્યની આગળ એકડો લગાવીએ તો - દશ, તેની પાછળ બીજું શૂન્ય લગાવીએ તો એકસો, ત્રીજું શૂન્ય લગાવીએ તો એક હજાર. જેમ જેમ ઝીરોની સંખ્યા વધતી જાય તેમ તેમ તેનું મૂલ્ય પણ વધતું જાય. આ બધું મૂલ્ય આગળના એકડાને કારણે છે. એકડાનું મહત્ત્વ છે, ઝીરોનું કોઈ મૂલ્ય નથી. એ જ રીતે આત્માના કલ્યાણ માટે શું મહત્ત્વનું છે તે વાત સ્વામિનારાયણ ભગવાન આ 'વચનામૃત'માં કહે છે. એટલે પરમહંસોએ આ વચનામૃતનું નામ આપ્યું - 'મુદ્દાનું' વચનામૃત.

સંવત ૧૮૭૮ ઢાગણ સુદિ-૧૫ પૂનમને દિવસે - હોળીના દિવસે - ભગતજી મહારાજના જન્મદિવસે શ્રી વાસુદેવ નારાયણના મંદિરની સામે ચોક છે ત્યાં મહારાજે આ વાત કરી છે.

પછી શ્રીજીમહારાજ બોલ્યા જે, 'કીર્તન રહેવા દ્યો ને સર્વે સૂરત દઈને સાંભળો, એક વાર્તા કરીએ છીએ.'

કૃપાવાક્ય ! સામેથી મહારાજ બોલ્યા કે, 'ભજન-કીર્તન રહેવા દ્યો, અમે વાત કરીએ છીએ તેને તમે સૂરત દઈને-એટલે કે, ધ્યાનથી સાંભળો.' કારણ કે આપણે બેઠા હોઈએ, પણ મનમાં બીજું જ ચાલતું હોય. એટલે મહારાજને કહેવું પડ્યું કે, 'આ જે વાત કહેવા માગું છું એ અગત્યની વાત છે એટલે સૂરત દઈને સાંભળો, ધ્યાન દઈને સાંભળો.'

જેટલા કલ્યાણને અર્થે વ્યાસજીએ ગ્રંથ કર્યા છે તે સર્વે સૂરત રાખીને અમે સાંભળ્યા.

ભગવાન આપણા ઉપર કેટલી મોટી કૃપા કરે છે ! વ્યાસ ભગવાને આત્માના કલ્યાણ માટે જે બધાં શાસ્ત્રો રચ્યાં, એ બધાં શાસ્ત્રોને મહારાજે સૂરત દઈને, ધ્યાનથી સાંભળ્યાં છે. આપણને જો કહ્યું હોત કે, બધાં શાસ્ત્રો તમે વાંચો પછી તમને વાત કરું, તો આપણને તો ટાઈમ જ નથી. વાંચવાનોય ટાઈમ નથી ને સમજવાનોય ટાઈમ નથી. શાસ્ત્રો ક્યાં છે એય ખબર નથી ! પછી ક્યાં વાંચીએ ? પણ ભગવાનની આપણા ઉપર કેટલી કૃપા, કેટલી બધી દયા ! આપણને સુખિયા કરવાની એમના હૈયામાં કેટલી બધી તાલાવેલી ! કે, બધાં શાસ્ત્રો સૂરત દઈને વાંચ્યાં છે, ધ્યાનથી સાંભળ્યાં છે અને પછી બધાં શાસ્ત્રોનો સાર આપણને કહે છે.

તે સર્વે શાસ્ત્રમાં એ જ સિદ્ધાંત છે અને જીવના કલ્યાણને અર્થે પણ એટલી જ વાત છે જે, આ સર્વ જગત છે તેના કર્તાહર્તા એક ભગવાન છે.

બધાં શાસ્ત્રોમાં એક જ સિદ્ધાંત છે. જીવના કલ્યાણ માટે એટલી જ વાત છે કે, આ સર્વ જગતના કર્તાહર્તા એક ભગવાન જ છે. મહારાજે મુદ્દો કહ્યો કે, 'કર્તાહર્તા ભગવાન છે.' અક્ષરપુરુષોત્તમની શુદ્ધ ઉપાસનામાં પહેલું જ સ્ટેપ છે : ભગવાન કર્તાહર્તા છે. મારા જીવનમાં જે કંઈ પણ થયું છે, થઈ રહ્યું છે અને થશે એના પ્રેરક, પ્રવર્તક ભગવાન છે. બીજાને માનીએ એ અજ્ઞાન છે.

અને એ સર્વે શાસ્ત્રને વિષે ભગવાનનાં ચરિત્ર છે કાં ભગવાનના સંતનાં ચરિત્ર છે. અને વર્ણાશ્રમના ધર્મની જે વાર્તા છે અને તેનું ફળ જે ધર્મ, અર્થ અને કામ છે ; તેણે કરીને કાંઈ કલ્યાણ થતું નથી અને કેવળ વર્ણાશ્રમના ધર્મ વતે તો સંસારમાં કીર્તિ થાય ને દેહે કરીને સુખિયો રહે એટલું જ ફળ છે.

જીવના કલ્યાણ માટે મૂળ મુદ્દો એક જ છે કે, આ સર્વ જગતના કર્તાહર્તા એક ભગવાન જ છે. અક્ષરપુરુષોત્તમની શુદ્ધ ઉપાસનામાં પહેલું જ સ્ટેપ છે : ભગવાન કર્તાહર્તા છે. મારા જીવનમાં જે કંઈ પણ થયું છે, થઈ રહ્યું છે અને થશે એના પ્રેરક, પ્રવર્તક ભગવાન છે. બીજાને માનીએ એ અજ્ઞાન છે.

જેટલું પરોક્ષ ભગવાનનું માહાત્મ્ય છે,
એટલું જ માનવરૂપે પ્રત્યક્ષ જીવંત છે તે
ભગવાનના સાધુનું જો માહાત્મ્ય સમજે તો
કલ્યાણના સર્વ મુદ્દા હાથ આવે,
કાંઈ કરવાનું રહ્યું નહીં, લ્યો !

બે વસ્તુ છે. એક તો ભગવાન કર્તાલર્તા છે અને બધાં શાસ્ત્રોમાં ભગવાનનાં ચરિત્રો છે કાં સંતનાં ચરિત્રો છે. અને વર્ણાશ્રમના જે ધર્મ - બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય ને શૂદ્ર; તે સૌ પોતપોતાના ધર્મમાં રહીને જીવતા હોય. તેમજ ત્યાગાશ્રમ અને ગૃહસ્થાશ્રમ ! સારી રીતે તમે જીવન જીવો તો ધર્મ, અર્થ અને કામ; એ ત્રણ વસ્તુ તમને મળે, મોક્ષ નહિ. જગતમાં તમારી કીર્તિ વધે. જેમ ભીષ્મપિતામહ નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી હતા, યુધિષ્ઠિર સત્યવાદી હતા. યુધિષ્ઠિરને બધા પૂછવા જાય, ભીષ્મ-પિતામહને બધા જઈને પગે લાગે. ઘણા બધા એવા સાત્ત્વિકભાવમાં પોતાનું જીવન જીવતા હોય છે. ખોટું ના બોલવું, સારા રહેવું, બીજાને મદદરૂપ થવું, સ્કૂલો બાંધવી, હોસ્પિટલો બાંધવી, ગામની સફાઈ કરવી; આવાં બધાં સારાં સારાં કામો કરતા હોય તેનાથી ધર્મ, અર્થ ને કામ - ધર્મમાં રહીને ભક્તિ કરતા હોય એટલે જગતમાં કીર્તિ મળે. જગતમાં પાંચ-પચ્ચીસ જણ કહેનારા મળે કે, 'આ ભાઈ બહુ સારા છે, કોઈ દિવસ ખોટું ના બોલે, સીધાસટ માણસ છે.' પાંચ જણ એની સલાહ લેવા આવે અને તે જ્યાં જાય ત્યાં આવકાર મળે. પણ એને કરીને કંઈ કલ્યાણ થતું નથી. જગતમાં કીર્તિ વધે, માન મળે, પાંચ-પચ્ચીસ જણ પૂછનારા મળે, વાલવાલ થાય અને દેહે કરીને સુખિયો રહે એ એનું ફળ છે, પણ આત્માને કંઈ ના મળે.

અને કલ્યાણને અર્થે તો ભગવાનને સર્વ કર્તાલર્તા જાણવા એ જ છે. અને જેવું પરોક્ષ ભગવાનના રામ-કૃષ્ણાદિક અવતારનું માહાત્મ્ય જાણે છે તથા નારદ, સનકાદિક, શુકજી, જડભરત, હનુમાન, ઉદ્ધવ ઈત્યાદિક જે પરોક્ષ સાધુ તેનું જેવું માહાત્મ્ય જાણે છે તેવું જ પ્રત્યક્ષ એવા જે ભગવાન તથા તે ભગવાનના ભક્ત સાધુ તેનું માહાત્મ્ય સમજે તેને કલ્યાણના માર્ગમાં કાંઈયે સમજવું બાકી રહ્યું નહીં.

આ મુદ્દો કહ્યો ! કલ્યાણને અર્થે ભગવાનને સર્વ કર્તાલર્તા જાણવા તે જ છે. હવે એ ભગવાન ક્યાં છે એ વાત તે બીજું સ્ટેપ ! પરોક્ષ ભગવાન

એટલે જે થઈ ગયા એ. ભગવાન શ્રી રામ થઈ ગયા, ભગવાન શ્રી કૃષ્ણ થઈ ગયા. તમે જુઓ તો, શ્રી રામ-શ્રી કૃષ્ણ આદિ અવતારોનું કેટલું બધું માહાત્મ્ય છે ! મુંબઈમાં શ્રી ગણેશ વિસર્જન વખતે લાખો લોકો ભેગાં થાય છે, પડે એના કટકા ! પરોક્ષ દેવને વિશે આટલા બધા માણસો ખેંચાય છે, એ માહાત્મ્ય છે પરોક્ષ ભગવાનોનું અને નારદ, સનકાદિક, શુકજી આદિ પરોક્ષ સંતોનું !

પરોક્ષ સાધુ તેનું જેવું માહાત્મ્ય જાણે છે તેવું જ પ્રત્યક્ષ એવા જે ભગવાન તથા તે ભગવાનના ભક્ત સાધુ તેનું માહાત્મ્ય સમજે તેને કલ્યાણના માર્ગમાં કાંઈયે સમજવું બાકી રહ્યું નહીં.

જેવું, સ્વામિનારાયણ ભગવાને આત્માના કલ્યાણ માટે કેટલી સરળતા કરી આપી ! શ્રી રામ-કૃષ્ણાદિક પરોક્ષ અવતારોનું અને નારદ, સનકાદિક પરોક્ષ સંતોનું જેવું માહાત્મ્ય છે તેવું જ માહાત્મ્ય પ્રત્યક્ષ ભગવાન અને ભગવાનના સંતનું સમજે એવું મહારાજે કહ્યું, પણ પોતાનું નામ ના દીધું. પોતે બિરાજમાન છે - સહજાનંદ સ્વામી, સ્વામિનારાયણ ભગવાન, એમનું માહાત્મ્ય અને એમના પરમહંસો - ગુણાતીતાનંદ સ્વામી, ગોપાળાનંદ સ્વામી, બ્રહ્માનંદ સ્વામી આદિ જે સંતો એમનું માહાત્મ્ય જો સમજાય તો એને સર્વ મુદ્દા હાથ આવી જાય.

આ એક જ વસ્તુ સમજવાની છે. ભગવાનનો આશરો - 'હું તમારો ને તમે મારા !' એના માટે કર્તા-લર્તા ભગવાન જ છે, કોઈ બીજો છે જ નહીં. બીજાને માને એ જ એનું અજ્ઞાન છે. મારા જીવનમાં સુખના દેનારાય ભગવાન છે અને દુઃખમાંથી મને ઉગારનારા પણ મારા ભગવાન છે; એવું માનીએ. એ ભગવાન ક્યાં છે ? તો એ ભગવાન માનવરૂપે, સાધુરૂપે મને મળ્યા છે. એટલે જેટલું પરોક્ષ ભગવાનનું માહાત્મ્ય છે, એટલું જ માનવરૂપે પ્રત્યક્ષ જીવંત છે તે ભગવાનના સાધુનું જો માહાત્મ્ય સમજે તો એને કલ્યાણના સર્વ મુદ્દા હાથ આવે, એને કાંઈ કરવાનું રહ્યું નહીં, લ્યો !

તે આ વાર્તા એક વાર કહ્યે સમજો અથવા લાખ વાર કહ્યે સમજો, આજ સમજો અથવા લાખ વર્ષ કેડે સમજો પણ એ વાત સમજ્યે જ છૂટકો છે.

સ્વામિનારાયણ ભગવાને કહ્યું કે, પરોક્ષ દેવને વિશે જેવી પ્રતીતિ છે, પરોક્ષ દેવનું જેવું માહાત્મ્ય છે, એવું માહાત્મ્ય પ્રગટ સાધુનું અને પ્રગટ પ્રભુનું સમજાય; આ વસ્તુ જ આત્માના કલ્યાણ માટે અગત્યની છે. અને આ વસ્તુ તમે એક વાર કહ્યે સમજો અથવા લાખ વાર કહ્યે સમજો, આજે સમજો કે લાખ વર્ષ પછી સમજો, પણ આત્માનું કલ્યાણ કરવું હોય તો આ વાત સમજ્યે જ છૂટકો છે. એ વગર 'નો વે (No Way)' - એ મુદ્દો મહારાજ કહે છે.

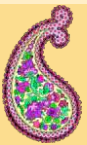
આપણે કેટલા બધા ભાગ્યશાળી, નસીબદાર કે સ્વામિનારાયણ ભગવાને કૃપા કરી ! માનવરૂપમાં વિચરતા ભગવાનના સ્વરૂપને ઓળખવું, માનવરૂપે વિચરતા સાધુને ઓળખવા, અઘરામાં અઘરું છે; કારણ આપણો માયિકભાવ છે. આપણી સાથે હરે-ફરે, બોલે-ચાલે, ખાય-પીએ, આપણા મગજમાં ફિટ થાય એવી ક્રિયા કરે-ના કરે, આપણી ઈચ્છા પ્રમાણે વર્તે-નાવર્તે; આ બધાંને લીધે માયિકભાવ આવી જ જાય. પણ ભગવાને એક સહેલી રીત અપનાવી. એમણે આપણને અસાધારણ હેતુ કર્યું, આત્મબુદ્ધિ-પ્રીતિથી બાંધ્યા. અને જેને વિશે હેતુ હોય, જેને માટે પ્રેમ હોય એ હંમેશાં નિર્દોષને દિવ્ય લાગે.

મા-બાપને એનું બાળક ગમે તેવું વાંદરપૂંછડિયું હોય તોય વહાલામાં વહાલું લાગે. અને બીજાનું છોકરું એકદમ હોશિયાર હોય તોય કહે કે, 'મારા છોકરા જેવો નહીં.' અને પોતાનું બાળક જ વહાલું લાગે. એમ, સત્પુરુષને વિશે આત્મબુદ્ધિને પ્રીતિ થાય તો તેઓ વહાલા લાગે. વહાલા લાગે તો એમના વિશે માયિકભાવ આવવાની શક્યતા ઘટી જાય, યાદ રાખો ! અને જ્યાં સુધી દેહભાવ છે ત્યાં સુધી મનુષ્યભાવ આવવાનો છે. જેમ જેમ દેહભાવ ઓગળતો જાય એમ એમ

દિવ્યભાવ-નિર્દોષભાવ વધતો જાય. અને એ દેહભાવ ઓગળવા માટે મહારાજે કહ્યું, 'ભગવાનને કર્તાલર્તા માનો. જેવો પરોક્ષ દેવનો ને પરોક્ષ સાધુનો મહિમા છે, એવો મહિમા પ્રત્યક્ષ સાધુનો સમજો.' એટલા માટે કથાવાર્તા રાખો, ધૂન-ભજન-પ્રાર્થના કરો અને મન-કર્મ-વચને માહાત્મ્યયુક્ત સેવા કરો. આ જેટલું થતું જશે તો પ્રભુ પ્રસન્નતાથી આપણો દેહભાવ ઓગળતો જશે, નિર્દોષભાવ-દિવ્યભાવ વધતો જશે, આપણને હળવાશ થશે, આનંદ આવશે, શાંતિ થશે, સુખ આવશે. સુખ, શાંતિ ને આનંદ મેળવવા માટે આ સહેલામાં સહેલો રસ્તો છે. છતીદેહે આત્માનું કલ્યાણ થશે.

નારદ, સનકાદિક, શુકજી, બ્રહ્મા, શિવ એમને પૂછો તો પણ ડાહ્યા છે તે અનેક વાતની યુક્તિ લાવીને પ્રત્યક્ષ ભગવાન ને પ્રત્યક્ષ સંત તેને જ કલ્યાણના દાતા બતાવે, અને જેવું પરોક્ષ ભગવાન ને પરોક્ષ સંતનું માહાત્મ્ય છે તેવું જ પ્રત્યક્ષ ભગવાન ને પ્રત્યક્ષ સંતનું માહાત્મ્ય બતાવે. અને એટલો જેને દૃઢ નિશ્ચય થયો હોય તેને સર્વે મુદ્દો હાથ આવ્યો.

શુક, સનકાદિક, નારદ કોઈ પણ સંતને પૂછો તો તેઓ ડાહ્યા છે એટલે ગમે તે રીતે ગોળગોળ કરીને તમને આ જ વાત કહેશે અને પ્રત્યક્ષ ભગવાન ને પ્રત્યક્ષ સંતને જ કલ્યાણદાતા બતાવશે. અને પરોક્ષ ભગવાન ને પરોક્ષ સંતના જેવું જ માહાત્મ્ય પ્રત્યક્ષ ભગવાન ને પ્રત્યક્ષ સંતનું બતાવશે. આ મુખ્ય મુદ્દો હાથમાં આવી ગયો કહેવાય. આપણી આગળ ઘણી વખત કોઈ લાંબીલચક વાત કરતો હોય તો આપણે કહીએ કે, 'બીજી વાત મેલ અને મુદ્દાની વાત કહે કે, તું શું કહેવા માંગે છે ?' એમ ઘણાં શાસ્ત્રોમાં લાંબી લાંબી વાતો કરી હોય, ઘણી જગ્યાએ લાંબાં લાંબાં પારાયણો થતાં હોય ત્યારે થાય કે, મુદ્દો કહોને ! મહારાજે આ એક વચનામૃતમાં મુદ્દો કહી દીધો. પ્રગટ ભગવાન ને ભગવાનના સાધુનો જેવો છે તેવો મહિમા સમજાય તો આત્માનું કલ્યાણ કરવા માટે કાંઈ

કથાવાર્તા રાખો, ધૂન-ભજન-પ્રાર્થના કરો અને મન-કર્મ-વચને માહાત્મ્યયુક્ત સેવા કરો.

આ જેટલું થતું જશે એટલો દેહભાવ ઓગળતો જશે, નિર્દોષભાવ-દિવ્યભાવ વધતો જશે, આપણને આનંદ આવશે, શાંતિ થશે, સુખ આવશે. છતીદેહે આત્માનું કલ્યાણ થશે.

ભગવાન ને સાધુ મળ્યા એટલે
આત્માનું કલ્યાણ થઈ ગયું,
પણ સ્થૂળ દેહે કરી ભગવાનનું સાચું સુખ ભોગવવું હોય
તો પછી કથાવાર્તામાં,
ધૂન-ભજન-પ્રાર્થનામાં અને
માહાત્મ્યયુક્ત સેવામાં આ સ્થૂળ દેહને વાપરો.

કરવાની જરૂર નથી. પછી નિયમ-ધર્મ પાળી, મર્યાદામાં રહીને ભક્તિ કરીએ, મન-કર્મ-વચને સેવા કરીએ, ધૂન-ભજન-પ્રાર્થના કરીએ, કથાવાર્તાથી માહાત્મ્યમાં વધારો કરતા જઈએ તો હૈયામાં હળવાશ, આનંદ, શાંતિ વધતાં જાય.

અત્યારે શ્રાદ્ધના દિવસો ચાલે છે. એમાં ખીર, બાસુંદી, દૂધપાક એવો બધો સવાર-સાંજ ભારે ખોરાક ખાઈએ પણ થોડી એકસરસાઈજ કરીએ, ચાલીએ તો ખાવાનું પચી જાય. પણ પચે એવી મૂવમેન્ટ ના કરીએ તો પછી શરીરમાં શું થાય ? ગેસ થાય, એસિડિટી થાય, માથું દુઃખે એવી તકલીફ થાય. એમ, ભગવાન ને સાધુ મળ્યા એટલે આત્માનું કલ્યાણ થઈ ગયું, પણ સ્થૂળ દેહે કરી ભગવાનનું સાચું સુખ ભોગવવું હોય તો પછી કથાવાર્તામાં, ધૂન-ભજન-પ્રાર્થનામાં અને માહાત્મ્યયુક્ત સેવામાં આ સ્થૂળ દેહને વાપરો. નિયમ-ધર્મની મર્યાદામાં રહીને એને જેટલો વાપરીશું એટલું પ્યોરિક્ષિકેશન થતું જશે અને આપણને ભગવાનની પ્રસન્નતાથી છતીદેહે અક્ષરધામનાં સુખ, શાંતિ, આનંદ વધતાં જશે. આપણા ઉપર એ મૂક્યું છે. તમારે આનંદપૂર્વક અક્ષરધામરૂપ થવું હોય તો આ કર્યા કરો.

અને કોઈકાળે તે કલ્યાણના માર્ગ થકી પડે નહીં.

આ જો મુદ્દો હાથમાં આવી ગયો તો પછી કોઈ કાળે પડે જ નહીં. મહારાજે 'કોઈ કાળે' શબ્દ વાપર્યો છે. ભૂતકાળ, વર્તમાનકાળ ને ભવિષ્યકાળ - એ ત્રણેય કાળમાં ગમે ત્યાં જાવ, ગમે ત્યાં બેસો, ગમે તે કરો પણ જો આ મુદ્દો પકડાઈ ગયો તો કલ્યાણના માર્ગથી એને પડવું હોય તોય પડાય નહીં. કોઈકાળે પડે નહીં, લ્યો !

જેમ બ્રહ્મા, શિવ, બૃહસ્પતિ અને પરાશરાદિક તે કામાદિકે કરીને ધર્મ થકી પડ્યા તો પણ પ્રત્યક્ષ ભગવાન ને પ્રત્યક્ષ સંત તેનો પરોક્ષના જેવો જો માહાત્મ્યે યુક્ત નિશ્ચય હતો તો કલ્યાણના માર્ગમાંથી પડ્યા નહીં. માટે સર્વ શાસ્ત્રનું રહસ્ય આ વાર્તા છે.

બ્રહ્માને પરણવાનું મન થયું. પરાશર ને શિવજી - આ બધા ધર્મમાંથી પડ્યા, પણ ભગવાનને વિશે દઢ નિષ્ઠા હતી તો કલ્યાણના માર્ગમાંથી પડ્યા નહીં, પાછા ખંખેરીને ઊભા થઈ ગયા. સર્વ શાસ્ત્રના રહસ્યરૂપ સ્વામિનારાયણ ભગવાને આપણને ખાસ આ મુદ્દો બતાવ્યો. આપણને આ મુદ્દો શાસ્ત્રીજી મહારાજે સમજાવ્યો એટલે આપણે મંદિરમાં પધરાવવા માટે શાસ્ત્રીજી મહારાજ ને યોગીજી મહારાજની મૂર્તિઓ સોનાની બનાવીએ છીએ. અનંત જન્મોથી માણસ ફાંફાં જ મારે છે. અંધારામાં પથરા માર્યા કરે છે, પણ મુદ્દો હાથમાં ના આવ્યો. પણ શાસ્ત્રીજી મહારાજે આ વાત અક્ષરપુરુષોત્તમની શુદ્ધ ઉપાસના દ્વારા આપણને આપી.

હરિકૃષ્ણ મહારાજની મૂર્તિ આગળ તમે સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ... ધૂન કરો તો હરિકૃષ્ણ મહારાજ તમારા સંકલ્પ-મનોરથ પૂરા કરશે. પણ એમની આગળ જઈને ધૂન કરો કે, મારે મારા આત્માનું કલ્યાણ કરવું છે, મારો આ મનોરથ-સંકલ્પ પૂરો કરો તો હરિકૃષ્ણ મહારાજ તમને એવા ગુણાતીત સાધુ પાસે મોકલશે. શ્રી ગોરધનભાઈ કોઠારીએ હરિકૃષ્ણ મહારાજ પાસે જઈને ધૂન કરી, તો હરિકૃષ્ણ મહારાજે કહ્યું, 'ભગતજીને મળો.' ગુણાતીતાનંદ સ્વામી પછી ભગતજી મહારાજ ગુણાતીતભાવને પામેલા-જેમના થકી ભગવાન પ્રગટ હતા. ભગતજીને મળવાનું કહ્યું તો એમને મનાયું જ નહીં. ગોરધનભાઈને થયું કે, આ ભગતજી સભામંડપમાં બેઠા બેઠા કપડાં સિવ્યા કરે છે એમને મારે શું કામ મળવું ? એટલે હરિકૃષ્ણ મહારાજ પાસે ફરી પાછી એમણે ધૂન કરી. ત્યારે હરિકૃષ્ણ મહારાજે કહ્યું, 'ભગતજીને મળો.' ત્યાર પછી તેઓ ભગતજી મહારાજ પાસે ગયા, તમે વિચાર કરો ! સ્વામિનારાયણ ભગવાને વરદાન આપ્યું કે, આ મૂર્તિ આગળ આવીને ધૂન કરશો તો તમારા સંકલ્પ-મનોરથ પૂરા કરીશ. પણ આપણે જઈને આત્માના કલ્યાણનો સંકલ્પ-મનોરથ કરીને ધૂન કરીએ તો એ ક્યાં બતાવશે ? પ્રગટ સાધુને વિશે બતાવશે, આપણને

એમનામાં જોડશે. શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજે શ્રી ગોરધનભાઈને સમજાવ્યું કે, એ ભગતજી મહારાજ થકી હું પ્રગટ છું, ત્યાં જઈને તેમને મળો તો ત્યાં તમારું કામ થશે.

પરોક્ષભાવની ભક્તિ કરતાં કરતાં ભગવાન રાજી થાય તો તેઓ આપણને પ્રગટ સત્પુરુષને વિષે જોડે. તો એ સત્પુરુષ કયા ? એ વાત શાસ્ત્રીજી મહારાજે ચોખ્ખીચણાક સમજાવી કે, ગુણાતીતાનંદ સ્વામી મૂળ અક્ષરબ્રહ્મનો અવતાર છે. સ્વામિનારાયણ ભગવાને અનંત જગ્યાએ કહ્યું કે, 'આ અમારું અક્ષરધામ છે. એમના થકી અમે આ પૃથ્વી પર પ્રગટ રહીશું અને એવા ગુણાતીતભાવને પામેલા સાધુ થકી અમે આ પૃથ્વી પર અખંડ રહીશું.' તો એ ગુણાતીતભાવને પામેલા સાધુની મૂર્તિ પ્રભુ સાથે પૂજાય, અક્ષરપુરુષોત્તમનો સિદ્ધાંત ઘરોઘર સ્થાપિત થાય, અને એ અક્ષરપુરુષોત્તમ સિદ્ધાંતને સનાતન રાખવા માટે તેઓએ મંદિરો બનાવ્યાં, જેમાં અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજની મૂર્તિઓ પઘરાવી શાસ્ત્રીજી મહારાજે ખરેખર બહુ મોટું કામ કર્યું ! આ મુદ્દો એમણે આપણને આપ્યો.

એનાથી આગળ જઈને યોગીજી મહારાજે ખૂબ કૃપા કરી ! એટલી બધી આલ્લેક જગાડી ! એટલો બધો પ્રેમ કરીને બધાને પોતાનામાં ખેંચ્યા ! અમે બધા જીવાનિયાઓ બાપામાં ખેંચાયા. બાપા શું કરી રહ્યા છે એ પ્રોસેસ અમને ખબર નહોતી. પણ બાપાએ વિશેષ કૃપા કરી દાદુકાકાને સાક્ષાત્કાર કરાવ્યો. અને દાદુકાકાએ શુદ્ધ ઉપાસનાની સાચી વાત મૂકીને ઢંઢેરો પીટ્યો કે, અક્ષરધામમાં જે મહારાજ છે, એ જ મહારાજ યોગીજી મહારાજ રૂપે આપણને મુખોમુખ મળ્યા છે એ ભાવથી એમનાં દર્શન કરો, એ ભાવથી એમની વાત સાંભળો, એ ભાવથી એમની આજ્ઞા પાળો, એ ભાવથી એમની સેવા કરો. આ આખી જે વાત તે દાદુકાકાએ સમજાવી અને ગોડીરો કર્યો. દાદુકાકાની વાતોમાં પ્રગટની જ વાત હોય. એમણે ગુણગાન ગાયાં યોગીબાપાનાં, પ્રમુખ સ્વામીજી, મહંત સ્વામીજી, હરિપ્રસાદ સ્વામીજી, પપ્પાજી, ગુરુજી, કોઠારી સ્વામીજીનાં,

અશ્વિનભાઈ, શાંતિભાઈ ને સંતોનાં. દાદુકાકાનું કોઈ પણ પ્રવચન તમે સાંભળો તો સતત પ્રગટ સાધુનાં જ ગુણગાન ને મહિમા ગાઈને આધ્યાત્મિકતામાં આખા સમાજને તેઓ ખરેખર ખૂબ ઊંચે લઈ ગયા. એ મહિમાના પૂરમાં અમહિમા, ભાવફેર, માથાકૂટમાં જે બધા દુઃખી થતા હતા એમાંથી આપોઆપ એમણે સૌને બહાર કાઢી નાખ્યા. કાકાજીએ ખરેખર આપણા માટે બહુ મોટું કામ કર્યું. કાકાજી માટે બધાને પ્રેમ હતો એટલે એમની વાત જેમણે જેમણે માની એ સૌને આ મુદ્દો પકડાયો, તો કલ્યાણના માર્ગે અને અક્ષરધામરૂપ રહેવાના માર્ગે સૌ ચાલવા માંડ્યા.

આપણને ખરેખર શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીજી મહારાજ, દાદુકાકા, પપ્પાજી, મહંત સ્વામી, હરિપ્રસાદ સ્વામી, અશ્વિનભાઈ, શાંતિભાઈ; આ અદ્ભુત સાધુઓની ભેટ મળી છે ! એમનો જેટલો મહિમા ગાઈએ, જેટલો મહિમા સમજાએ, એમનામાં જેટલા હેત-પ્રેમથી ગળાડૂબ રહી આજ્ઞા પાળીએ તેટલો દેહભાવ આપોઆપ ઓગળી જશે, ઓગાળવો નહીં પડે. આપોઆપ બધું થતું જશે, કરવું નહીં પડે. ધ્યાન એક જ રાખવાનું કે, ગમે ત્યાં હોઈએ, ગમે તેવા સંજોગો હોય, ગમે ત્યાં જઈએ પણ ભગવાન ને ભગવાનના ભક્તોના ને ખાસ કરીને પોતાના ઈષ્ટદેવ અને પોતાના ગુરુ અને સંતોને વિશે ભાવફેરની વાતોમાં પડીએ જ નહીં. કરીએ પણ નહીં અને ચલાવી પણ ના લઈએ. આ રીતે જો જીવીશું તો, ભગવાને કહ્યું એ મુદ્દો હાથમાં આવ્યો છે, તો ખરેખર સુખિયા થઈ ગયા છીએ.

શાસ્ત્રીજી મહારાજ યોગીજી મહારાજના પ્રતાપે, કાકાજી-પપ્પાજી, પ્રમુખ સ્વામીજી, મહંત સ્વામીજી, હરિપ્રસાદ સ્વામીજી, અશ્વિનભાઈ, શાંતિભાઈના પ્રતાપે આપણો સમાજ આધ્યાત્મિક ઊંચાઈ પર જીવી રહ્યો છે. અને એના માટે આપણું આ મંદિર તૈયાર થઈ રહ્યું છે, એમાં આપણે બધાએ હોમાવું છે, સમર્પિત થવું છે.

સહજાનંદ સ્વામી મહારાજની જય !

ધ્યાન એક જ રાખવાનું કે,
ગમે ત્યાં હોઈએ, ગમે તેવા સંજોગો હોય, ગમે ત્યાં જઈએ
પણ ભગવાન ને ભગવાનના ભક્તોના ને
ખાસ કરીને પોતાના ઈષ્ટદેવ અને ગુરુ અને સંતોને વિશે
ભાવફેરની વાતોમાં પડીએ જ નહીં.

કરીએ પણ નહીં અને
ચલાવી પણ ના લઈએ.

